

“Mijn tong krult niet goed om eu’s en ui’s”

20 Waterlandse taalverhalen

Voorwoord

De Bibliotheek is vol met verhalen, zowel in boeken, als van de mensen die ons bezoeken.

Dit boek is een ode aan hen die de stap naar de Bibliotheek zetten om beter Nederlands te leren en aan degenen die hun digitale vaardigheden willen verbeteren. Aan ouders die de school van hun kinderen beter willen begrijpen of die met hun gezin een traject met de VoorleesExpress aangaan. En met dit boek willen we onze vrijwilligers en professionals bedanken die deze trajecten begeleiden.

We vertellen twintig verhalen in woord en beeld. Twintig portretten die de dagelijkse praktijk van Bibliotheek Waterland laten zien, waar wekelijks honderden mensen werken aan hun taal en aan digitale vaardigheden. Gelukkig zijn wij daarin niet uniek. In het hele land bieden Bibliotheken taalprogramma's en digitale basisvaardigheden aan. Er is tijd en aandacht, je hoeft geen diploma's te halen en je kunt er leren in je eigen tempo.

We merken hoe intens het is om als volwassene het Nederlands als tweede taal te leren, maar ook hoeveel het oplevert. We zien hoeveel moed ervoor nodig is om op latere leeftijd te leren lezen en schrijven als het Nederlands je moedertaal is. En hoe mooi is het als deelnemers aan digitale basistrainingen trots onze mails beantwoorden.

Daarom dit boek vol taalverhalen.

Moniek Lucassen
Teamleider NL plein

Anja : “Het NL plein voelt als een huiskamer”

Taalvrijwilliger Anja is vier keer per week op het NL plein in Purmerend te vinden aan een tafel met vrouwen van over de hele wereld. De meesten komen al vele jaren wekelijks bij Anja om Nederlands te oefenen.

“Ik ben geen docent, ik ben gewoon een medemens die anderen een veilige en fijne omgeving wil bieden waar we van elkaar kunnen leren. Vooraf bedenk ik nooit waar we over praten. Ik kom blanco naar de bieb, de onderwerpen dienen zich vanzelf aan. Deelnemers vertellen wat ze hebben meegemaakt. We praten over van alles, zoals tradities, opvoeden, het huwelijk of de Nederlandse samenleving. Gesprekken gaan vanzelf, de een vult de ander aan. Tot voor kort had ik ook een gemengde groep, maar daar was meer afstand. In een vrouwengroep is alles bespreekbaar, er zijn geen taboes. De vrouwen zijn meestal druk met kinderen, koken en schoonmaken. De Bibliotheek is een uitje voor ze. Ze vertellen over hun leven en nemen vaak lekkers mee uit hun eigen cultuur. Iedereen heeft respect voor elkaar, ondanks verschillen in geloof of politiek. Bij gesprekken over religie zeg ik altijd: ‘Je bent mens en je hebt een geloof’. Ook buiten de bieb hebben de vrouwen regelmatig contact, ze doen met elkaar boodschappen, gaan een dagje naar Amsterdam of drinken samen koffie. We zijn echt een vriendinnengroep.”

Nieuwe deelnemers kijken meestal eerst de kat uit de boom, maar al snel worden ze opgenomen in de groep. “Iedereen helpt elkaar. Deelnemers voelen zich veilig en krijgen zelfvertrouwen waardoor ze steeds makkelijker praten. Niet alleen hier, ook in de winkel of met burens.” Anja vertelt over een mevrouw uit Afghanistan die nooit naar school was geweest. “Met zweethanden kwam ze binnen, zo spannend vond ze het. Ze werd opgenomen in de groep en haar Nederlands ging steeds beter. Op een dag kwam ze stralend het NL plein op. ‘Ik voel me 7 jaar’, zei ze. ‘Want ik mag naar school!’ Daar heeft ze leren lezen en schrijven en ook daarna heeft ze zich nog verder ontwikkeld. Zo mooi om te zien hoe ze is gegroeid.” Elke bijeenkomst beschouwt Anja als een feestje. Ze vindt het heerlijk om met iedereen te praten en ervaringen te delen. “Het NL plein voelt als mijn tweede huis. Ik hoef niet te reizen om andere culturen te leren kennen. De wereld komt bij mij aan tafel. Mijn blik is zoveel breder geworden door alle gesprekken. Elke keer als ik hier ben, leer ik weer nieuwe dingen. Het is mijn wens dat wat hier aan tafel gebeurt zich als een olievlek verspreidt met vrede, vriendschap en respect voor elkaar.”

Suzanne : Met Roodkapje en Donald Duck op de bank

Suzanne is vrijwilliger bij de VoorleesExpress. Vandaag is ze voor de twintigste keer bij Varick thuis, dat betekent de laatste keer. Heel jammer vindt Varick. “Hij wil graag dat ik blijf. Dat snap ik wel, maar als het traject van twintig weken voorbij is, ga ik weer naar een ander gezin.”

Op de koelkast hangt een kaart van de VoorleesExpress met twintig balletjes. Elke week als Suzanne er is, rent Varick naar de kaart en kleurt hij een balletje in.

“Daar is hij heel erg mee bezig. Tegen het einde van het traject zag hij dat er nog maar weinig balletjes over waren. Toen drong het tot hem door dat het einde in zicht was.”

Varick zit in groep 2. De school heeft hem aangemeld omdat het gezin anderstalig is. Zijn moeder, Tharshiya, is blij met Suzanne. Ze komt uit Sri Lanka en woont sinds 2000 in Nederland. Tharshiya werkt als verpleegkundige in de ouderenzorg in Amsterdam en haar man is kok in een Caraïbisch restaurant. Ze gaat vaak met Varick naar de bieb om boeken te lenen voor haar zoon, maar voorlezen vindt ze lastig. Elke week komt Suzanne met een stapeltje boeken naar het gezin toe. “De eerste paar keer waren dat aanwijsboeken zodat Varick zelf een verhaal kan maken. Nu kies ik van alles voor hem, boeken van Walt Disney bijvoorbeeld of sprookjesboeken. Dan

vertel ik over Donald Duck en over Roodkapje. Door de verhalen leert hij meer over de Nederlandse cultuur en gebruiken. En zijn moeder ook, zij luistert soms ook mee.”

Een oproep in de krant waarin de VoorleesExpress vrijwilligers zocht, sprak Suzanne meteen aan. “Ik vind het interessant om bij mensen uit verschillende culturen thuis te komen en ik ben gek op kinderen en lezen. Mijn kinderen heb ik vroeger ook veel voorgelezen. Als ik bij Varick kom, beginnen we met boekjes op de bank en daarna gaan we naar de grote tafel om een spelletje te doen. Vaak spelen we memory. Hij is daar enorm goed in. Van alle keren heb ik maar één keer gewonnen, terwijl ik écht mijn best doe. ‘Deze keer win ik,’ zeg ik dan. Maar nee hoor, het lukt me niet. En hij is zo blij dat hij weer de meeste kaartjes heeft. Daar hebben we samen veel lol om. Varick is een megalieve jongen. Ja, ik ga hem missen. Afscheid nemen van een voorleeskind is elke keer weer moeilijk, maar ik heb ook zin om bij een volgend gezin te beginnen.”

Philippe : Alles is hier oké, behalve de grammatica

Philippe komt uit Brazilië. Elke vrijdagmorgen is hij op het NL plein in Purmerend om Nederlands te oefenen.

“De vrijdagochtendgroep vind ik heel gezellig. De vrijwilliger is aardig en geduldig. Het is maar één uur per week, maar wel een belangrijk uur. Toen ik net in Nederland was, vond ik het frustrerend dat ik niet kon zeggen wat ik voelde en dacht. Nu kan ik praten met mijn collega’s, met mijn burens en de mensen op de sportschool. Maar ik wil nog veel meer leren. Ik ben pas tevreden als ik écht goed Nederlands spreek. Vooral grammatica vind ik moeilijk, dat is eigenlijk het enige wat ik niet leuk vind aan Nederland.”

De liefde bracht Philippe naar Purmerend. Zeven jaar geleden ontmoette hij zijn partner in Rio de Janeiro die daar op vakantie was. “Mijn partner komt ook uit Brazilië, maar woonde al lang in Nederland. Het was spannend om hierheen te verhuizen. De cultuur is heel anders, maar ik vind het fijn in Nederland. Hier voel ik me veiliger en ontspannener. En ik hou van het weer in Nederland.”

Philippe werkt bij een cateringbedrijf. “Mijn derde school” noemt hij het, omdat hij er – naast de Bibliotheek en taalschool – alleen maar Nederlands spreekt. “Ik doe vooral administratief werk, zoals de bestellingen. Ik ben heel blij, want ik heb net een nieuw contract gekregen. Na mijn werk ga ik naar de

sportschool. Ik vind het lekker om actief bezig te zijn. Dat is mijn ontspanning, met krachttraining kan ik mijn hoofd leegmaken en loskomen van de drukte op mijn werk.”

Wat hij graag doet, is woonprogramma’s kijken, zoals ‘Kopen zonder kijken’, ‘De grote verbouwing’ of ‘Ik vertrek’. Dat geeft inspiratie voor zijn passie; in zijn vrije tijd kruipt hij namelijk graag achter de computer om interieurs te ontwerpen. “Daar kan ik mijn creativiteit in kwijt. Ik maak plattegronden en 3D-modellen. Op internet zoek ik naar mooie meubels die ik in modellen zet zodat je er virtueel doorheen kunt lopen. Ik heb een appartement gekocht in Rio de Janeiro in een nieuwbouwcomplex, dat interieur heb ik ook helemaal ontworpen. In 2025 is het appartement klaar.”

In december wil Philippe naar Rio. Dan is het daar zomer. “De boulevard van Copacabana is heel leuk om te joggen, te shoppen of uit te gaan. Oud en nieuw vieren we met een feest op het strand en met kerst eten we met de hele familie bij mijn ouders in de tuin. En in 2025 nodig ik mijn familie uit om kerst te vieren bij mij thuis, in mijn nieuwe appartement.”

Amani : “Nu kan ik gezinnen helpen die nieuw zijn in Nederland”

Amani is zeven jaar geleden met haar gezin uit Syrië gevlucht. Ze was deelnemer van het NL plein in Landsmeer en werkt nu als gastvrouw op het NL plein in Purmerend. Een baan die op het juiste moment op haar pad kwam.

“Als Noor, mijn jongste dochter, naar de basisschool gaat, wil ik werk gaan zoeken of een opleiding volgen – dat had ik bedacht. Precies toen appte mijn taalvrijwilliger in de Bibliotheek: ‘Ik heb een leuke verrassing.’ Het was een vacature voor gastvrouw op het NL plein, een baan die heel goed bij mij past omdat ik veel verschillende mensen ontmoet en mensen kan helpen. Elke dag leer ik nieuwe dingen. Soms krijg ik complimenten over mijn Nederlands. Dat is heel lief bedoeld, maar zelf vind ik mijn taal nog niet goed genoeg. Ik wil nog veel meer leren.”

Toen Amani pas in Landsmeer woonde, voelde ze zich eenzaam. “Ik ben een sociaal mens, maar ik had geen contacten. Omdat ik de taal nog niet sprak, durfde ik niet naar buiten. Toch dwong ik mezelf om te gaan.

Op een dag zag ik een Nederlandse en een Arabische vrouw samen lopen. Ik heb ze aangesproken en zo kwam ik in contact met Joke. Zij zet zich met het project ‘Nieuwe Buren’ in voor vluchtelingen in Landsmeer. Joke is heel belangrijk voor mij geweest. Ze pushte me om Nederlands te spreken, ook al kon ik het nog niet goed. Ze kwam bij mij thuis om de taal te

oefenen en leerde me over Nederland. Joke vertelde me na mijn bevalling over de traditie van beschuit met muisjes. De hele straat heb ik uitgenodigd op kraamvisite en Joke hielp met beschuitjes smeren.” Inmiddels voelt Amani zich thuis in Nederland, maar dat is wel een proces geweest van jaren. Ze wil niet te veel terugkijken. “Dan word ik verdrietig. De beslissing om Syrië te verlaten was heel zwaar. Ik wilde niet weg, maar toen het zo gevaarlijk werd dat ik de kinderen niet meer naar school durfde te laten gaan, hebben we de stap genomen. We zijn gevlucht voor onze kinderen. Hier zijn we veilig en dat is het allerbelangrijkste.”

Het doet haar goed dat ze nu zelf nieuwkomers in Landsmeer kan helpen.

“Samen met Joke organiseer ik ontmoetingen met Arabische vrouwen en ik help met tolken. Nu ik mijn leven hier heb opgebouwd, vind ik het belangrijk om nieuwe gezinnen te helpen.”

Natasa : “Het is mijn droom om les te geven”

Natasa uit Servië is bijna drie jaar geleden met haar gezin naar Nederland gekomen vanwege het werk van haar man.

“Ik kom heel graag in de Bibliotheek om Nederlands te oefenen. En ik ben er zelf ook vrijwilliger geweest: ik heb Engelse les gegeven aan een groep Oekraïners. Het NL plein ken ik via het Taalcafé bij Kuna Mondo, dat is een speciale basisschool waar anderstalige kinderen Nederlands leren. Daar heb ik ook vrijwilligerswerk gedaan als onderwijsassistent. Ik hielp leerlingen met lezen. Kinderen leren de taal zo snel, echt fantastisch. En ik leer ook van hen. Als moeder van twee dochters en een zoon voelt het heel natuurlijk om met kinderen te werken. Dit past zo goed bij me dat ik ben begonnen met de opleiding tot onderwijsassistent. Iets heel anders dan de studie die ik in Servië heb gedaan, waar ik ben opgeleid tot ingenieur. Ik sluit niet uit dat ik ooit nog als ingenieur aan de slag ga, maar nu vind ik lesgeven heel leuk, als klasse-assistent of als docent Engels.”

Op het NL plein hoorde Natasa dat er een groep Oekraïners was die graag Engels wilde leren. Omdat ze als kind op school Russisch heeft geleerd kan ze het Oekraïens redelijk verstaan. “Engelse les geven was daarom een mooie kans om ervaring op te doen als docent en ik kon een brug slaan tussen de verschillende talen. Mijn doel was niet alleen om het

Engels te doceren, ik luisterde ook naar de verhalen van de Oekraïense vluchtelingen. Zo hoopte ik dat ze in de Bibliotheek even hun zorgen konden vergeten en een beetje konden ontspannen.”

Natasa is in Nederland gekomen door het werk van haar man. Hij is ook ingenieur. Hij werd gevraagd voor een baan in Zaandam. “Een enorm avontuur. We hebben er een paar maanden samen over gepraat voordat we de beslissing hebben genomen om naar Purmerend te verhuizen. Ik ben gelukkig in Nederland. Soms mis ik Servië en mijn familie, maar hier zijn zoveel mogelijkheden voor onze kinderen en voor onszelf dat ik blij ben dat we deze stap hebben genomen. In Zaandam is een Servisch-Orthodoxe kerk. Mijn kinderen gaan om de week naar de school bij de kerk om de Servische taal en het cyrillisch schrift bij te houden en over onze cultuur te leren. En elke zondag repeteer ik met het kerkkoor. Gelukkig is Servië niet zo ver, een paar keer per jaar gaan we terug en onze familie komt ook naar Purmerend toe.”

Ali : Elke dag hard trappen om de taal te leren

Op het wonderige kale bedrijventerrein de Baansteer in Purmerend is in het najaar van 2022 een noodopvang voor asielzoekers gekomen, een enorme tent waar zo'n 450 mensen verblijven. Ali uit Turkije is een van hen.

Weer of geen weer, liefst elke dag pakt Ali een van de fietsen bij de noodopvang om naar de Bibliotheek in Edam te trappen. Daar kan hij in alle rust Nederlands leren met de grammaticaboeken uit de kast van het NL plein. Hij heeft al heel wat schriften volgeschreven met Nederlandse woorden en zinnen.

“Ik wil graag goed Nederlands leren en zoveel mogelijk oefenen. Ik zag dat er op dinsdagochtend een groep mannen samenkam in de Bibliotheek om met elkaar Nederlands te praten. Daar wilde ik graag aan meedoen, daarom mailde ik naar het NL plein. De coördinator in Edam heeft me materialen laten zien om nog beter zelf te kunnen studeren en ik mocht deelnemen aan de praatgroep met de taalvrijwilliger.” Ook op de opvanglocatie zelf leert Ali Nederlands. Elke werkdag organiseert het NL plein Nederlandse les voor de bewoners in de huiskamer van de noodopvang. Als hij maar even kan, is Ali present. Omdat hij zo gedisciplineerd studeert is hij verder dan de rest. Andere bewoners helpt hij graag met taalvragen of hij legt na de les nog wat uit. Altijd staat Ali klaar om hulp te bieden. Zo laat hij de NL

plein coördinator na de les ook echt niet zelf de zware kratten met materialen naar de auto sjouwen. Die pakt hij snel over.

Druk bezig zijn helpt hem ook om niet de hele tijd aan zijn gezin te denken. “Mijn vrouw en drie jongens zijn nog in Turkije, maar voor mij is het hier veiliger. Ik heb voor Nederland gekozen omdat een vriend die hier al vijf jaar woont vertelde dat het een fijn land is en kinderen hier een goede toekomst hebben. Bijzonder dat zo'n klein land zo veel mogelijkheden heeft. Ik hoop dat ik snel word uitgenodigd voor een interview met de IND en een status kan krijgen. Dan kan ik hopelijk ook mijn gezin laten overkomen. Ik wil hier echt integreren. Zodra het kan wil ik een baan zoeken, daarom werk ik hard aan mijn Nederlands. Het is belangrijk voor me. Dankzij de taalgroep in de bieb heb ik die kans. Ik word fijn begeleid door de taalvrijwilliger en ook de woonbegeleiders in de noodopvang helpen mij soms met woorden en zinnen.”

Zinab : Het is leuk om je vroegere zelf te herkennen

Zinab is eerstejaars student biomedische wetenschappen. Zij was voorlezer van Hanni (8) via de DoorleesExpress. Haar broertje had vroeger ook een voorlezer, maar dan van de VoorleesExpress. “Als ik examens of tentamens had, ging ik vaak naar de Bibliotheek om te studeren. Daar zag ik flyers liggen over de DoorleesExpress. Na mijn gymnasiumexamen had ik tijd over, daarom heb ik me aangemeld als voorlezer. Mijn voorleeskind werd Hanni, een meisje met een Somalische moeder. Meestal spraken we af in de Bibliotheek op onze vaste plek tussen de kinderboeken op de bruine bank. Enthousiast rende Hanni op me af als ze me zag, soms met een knuffel. Ik liet haar vaak boeken kiezen. Ze weet precies wat ze wil en niet wil. Als ik iets pakte, riep ze hard: ‘neeee’. Dus daarom liet ik haar lekker tussen de boeken zoeken en als een boek te makkelijk of te moeilijk bleek te zijn, legden we het weer terug. Ze nam vaak prinsessenboeken. Moppenboekjes vond ze ook heel leuk.”

Ze lazen om de beurt een regel hardop, zo bleven ze allebei lekker actief. En ze deden taalspelletjes zoals zelf verhalen bedenken. “Dan begon ik: ‘Lang geleden leefde er een jongen die...’ Zij bedacht de volgende zin en zo gingen we om en om verder. Soms kwam ze ineens met iets gekks zoals een draak die een kind had opgegeten. Hanni heeft me geleerd om geduldig

te zijn. Op haar leeftijd zijn kinderen al behoorlijk mondig en snel afgeleid. Ik herkende mezelf in haar en haar enthousiasme, zo was ik vroeger ook.” Als kind was Zinab een echte boekenwurm. “Ik las alle ‘Floortje’-boeken, boeken van Carry Slee, Paul van Loon en de hele Harry Potter-reeks. Ik koos een boek op de omslag. Als kind tekende ik vaak, ik ben niet artistiek maar wel oplossingsgericht. Dat is belangrijk voor mijn studie.” Zinab wil het liefst geneeskunde studeren en arts worden, maar ze werd vorig jaar uitgeloot. “Ik hoop dat het dit jaar wel lukt, dan ga ik overstappen. Ik wil graag mensen helpen.” Lezen komt er nu bijna niet meer van. “Ik ben vaak te moe. Soms lees ik in bed, maar dan val ik snel in slaap.” Vanwege haar studie is Zinab nog niet aan een tweede voorleeskind toegekomen. “Misschien later, als ik het minder druk heb. Het was leuk om voorlezer te zijn van Hanni. Met dat uurtje in de week heb ik echt iets voor haar kunnen betekenen.”

Het Taalhuis

Het Taalhuis is een bijzondere plek. Je kunt het vinden in alle vestigingen van Bibliotheek Waterland. Hier komen mensen samen om de Nederlandse taal te oefenen. Het is een bruisende plek vol energie en leerzame momenten.

In het Taalhuis zijn verschillende groepen actief. Sommige groepen oefenen met praten en luisteren. Andere oefenen de kunst van het lezen van Nederlandse teksten die ze daarna bespreken.

En voor degenen die al heel goed zijn in het Nederlands, zijn er schrijfgroepen.

De groepen hebben verschillende taalniveaus en er wordt voor gezorgd dat iedereen in een passende groep wordt geplaatst. De groepen worden geleid door enthousiaste taalvrijwilligers, die met veel geduld en begrip de deelnemers begeleiden.

Het is elke dag een levendige boel in het Taalhuis. Mensen komen samen om te oefenen en ze helpen elkaar. Er wordt veel gelachen en af en toe wordt er een traantje weggepinkt. Maar bovenal is er respect voor elkaar, ongeacht afkomst of achtergrond.

In de groepen zitten mensen uit allerlei culturen bij elkaar. Terwijl ze de Nederlandse taal oefenen, leren ze ook veel over elkaars landen en gewoontes. Soms brengen ze zelfs hapjes en lekkernijen mee om de sfeer nog gezelliger te maken tijdens de oefensessies.

Het Taalhuis biedt een veilige omgeving aan iedereen. Het maakt niet uit wie je bent of waar je vandaan komt, want op deze bijzondere plek zijn alle deelnemers gelijk.

Het is een plek waar fouten maken niet alleen wordt geaccepteerd, maar zelfs wordt aangemoedigd. Want fouten maken betekent leren en groeien.

Iedereen is welkom om samen Nederlands te oefenen.

Het Digitaalhuis

Een e-mail sturen, een online bestelling doen of even iets opzoeken op internet, voor de meeste mensen is dat een tweede natuur. Maar niet voor iedereen. En dat is lastig, want digitale vaardigheden zijn noodzakelijk om zelfstandig te kunnen functioneren in de huidige maatschappij.

De Bibliotheek helpt mensen om digitaal vaardig te worden, zodat ze zelf hun zaken kunnen regelen op de computer. Beginners starten met een cursus Klik & Tik. Soms is het aanzetten van de laptop al een hele stap. Daarna gaan deelnemers oefenen met de muis. Zo gaan ze stap voor stap verder en eindigen ze op het internet. Wie daarna nog meer wil leren, kan vervolgprogramma's volgen, zoals Digisterker.

Er komen veel ouderen en anderstaligen bij Klik & Tik. Onderling contact tijdens de cursus is belangrijk. Het is fijn dat deelnemers herkenning hebben en zien dat ze niet de enige zijn die tobben met de computer. En dat domme vragen niet bestaan. De begeleider heeft engelengeduld en legt met evenveel enthousiasme dezelfde instructie voor een derde of vierde keer uit.

Naast de computercursussen kunnen bezoekers ook bij de Bibliotheek terecht met vragen over digitaal contact met de overheid. Medewerkers helpen bijvoorbeeld met het aanmaken van een DigiD of bij het invullen van een gezondheidsverklaring voor 75-plussers die hun rijbewijs willen verlengen. Voor inhoudelijke vragen kunnen mensen naar het wekelijkse spreekuur in de Bibliotheek van Clup Welzijn, een organisatie voor welzijnswerk en maatschappelijke dienstverlening in Purmerend.

En vragen over praktische digitale zaken, zoals een app op de telefoon zetten, een boek op de e-reader krijgen of zoekgeraakte bestanden terugvinden, kunnen bezoekers stellen in de Bibliotheek aan vrijwilligers van 't Gilde Purmerend.

Kortom, iedereen die moeite heeft in de digitale wereld is welkom in de Bibliotheek. Om er stap voor stap zelf mee aan de slag te gaan of om hulp te krijgen.

Fedaa : “Mijn kinderen zijn drietalig: Arabisch, Nederlands en Volendams”

Fedaa komt uit Syrië. Zes jaar geleden kwam ze met haar man en vier kinderen naar Nederland. Haar zoon Mohammed is in Volendam geboren. Sinds hij naar de peuterspeelzaal in Edam gaat, is Fedaa vaste bezoeker van het Oudercafé. Ook nu hij in Volendam op school zit, komt Fedaa nog regelmatig langs. Soms neemt ze Mohammed mee.

“Ik sprak redelijk Nederlands maar was vaak te verlegen om iets te zeggen. In het Oudercafé kan ik met iedereen praten, met mensen die de taal beter of minder goed spreken. Vaak praten we over de kinderen en wat ze doen op de peuterspeelzaal. En er is altijd iemand van de Bibliotheek bij om ons te helpen. Ik ga ook naar de vrouwenpraatgroep in de Bibliotheek in Volendam om nog beter Nederlands te leren en ik heb een computercursus gevolgd op het NL plein.”

Fedaa's oudste zoon zou nu 26 jaar zijn. “Hij is overleden tijdens een groot bombardement waarbij ongeveer tweehonderd mensen zijn omgekomen. Daarna zijn we gevlucht. Alleen mijn oudste dochter woont nog in Syrië met haar twee kinderen van 6 en 3 jaar. Ik zou ze graag willen zien. De regio waar ze woont is nu veilig voor ons, maar het is heel moeilijk om er te komen. Nederland is goed voor ons. Hier zijn we veilig. Fijn dat Syrische mensen hier geholpen worden. Hier hebben mijn kinderen een toekomst.

Mijn dochters zitten op de havo, één weet al dat ze tandartsassistente wil worden. Zij spreken allemaal goed Nederlands en heel goed Volendams.

Fedaa houdt van koken. Ze keek als kind vroeger in de keuken al mee met wat haar moeder maakte. “Ik vind het leuk om andere mensen in het gezin een plezier te doen met lekker eten. In Syrië kookte ik elke dag voor wel tien mensen.”

Fedaa heeft meegedaan met een samenwerkingsproject van het NL plein en het CuliCafé in Volendam, waarbij vijf deelnemers van het NL plein een heerlijke uitgebreide lunch hebben gekookt met hapjes uit Afrika en het Midden-Oosten. Fedaa heeft een grote schaal dolma's gemaakt, een van haar lievelingsgerechten. De koks verzorgden alles, van de boodschappen en het koken tot uitserveren.

“Ik vond het heel leuk om kennis te maken met het werken in de horeca en om nieuwe mensen te ontmoeten.” Het liefst zou Fedaa van koken haar werk willen maken. “Bij de kinderopvang kan ik misschien kok worden. Dat lijkt me heel leuk. Binnenkort heb ik een afspraak met de gemeente om dat te bespreken.”

Liesbeth : Eigen woorden voor mensen en dingen

Liesbeth wilde graag wegwijs worden op de computer. Daarom heeft ze bij de Bibliotheek een smartphone cursus gevolgd en twee Klik & Tik-cursussen, computeren voor beginners.

“We hadden thuis een computer staan maar ik deed er nooit iets mee. Mijn man deed dat allemaal.” Tien jaar geleden is Liesbeths man overleden. “Toen hij er niet meer was, moest ik me erin gaan verdiepen. Je ontkomt er niet aan, alles gaat digitaal tegenwoordig: een afspraak maken bij het ziekenhuis, tickets bestellen. Ik zat niet graag achter de computer, bang om van alles verkeerd te doen. Mijn kinderen wilden me best helpen, maar ik vond het toch vervelend om ze steeds te vragen. Ik wilde het graag zelf op kunnen lossen.” Iets anders waar Liesbeth tegenaan liep waren de reclames die ze kreeg als ze Wordfeud, een soort online scrabble, speelde. De aanbiedingen zagen er aantrekkelijk uit. “Dan bestelde ik bijvoorbeeld laarsjes of kleding, maar vaak klopte de maat niet en terugsturen naar China was duur. De spullen gaf ik dan aan het Missehuis om naar landen te sturen waar een ramp was geweest. Ik besloot om niet meer via internet te kopen en meer te leren over de computer.” Liesbeth speelt Wordfeud met alle ‘Bollen’ in Volendam.

Ze heeft een uitgebreide familie, allemaal met de bijnaam ‘Bol’. “Mijn grootouders en mijn vader waren

koude bakkers. Zij brachten het brood van de warme bakker rond. Een ‘Bol’ is het Volendamse woord voor ‘brood, vandaar.”

Nu ben ik niet meer bang voor de computer. Tijdens de cursus durfde ik alles te vragen. De oude computer die ik nog had staan, heb ik weggedaan en ik heb een laptop gekocht. Die nam ik steeds mee zodat ik daar de lessen op kon doen.”

Liesbeth gaat vaak het internet op om van alles uit te vogelen zoals goedkope reisjes of een treinkaartje naar haar broer. “Ik reis met de auto, maar toch vind ik het leuk om uit te zoeken hoeveel een NS-kaartje kost en waar je dan moet uitstappen. Of ik ga skypen met familie in Spanje en op Aruba, dat heb ik ook geleerd bij de cursus. Mijn dochter heeft net een typecursus op mijn computer gezet. En ik speel nog steeds Wordfeud. Dat is ook leuk voor de sociale contacten, want dan maak ik meteen een praatje via de chat.”

De handleiding pakt Liesbeth er wel nog regelmatig bij om even iets op te zoeken. “Niet alles is blijven hangen, maar met het boek kom ik er meestal wel uit. En anders wil mijn kleindochter me wel helpen. Laatst zei ze heel lief: ‘Geef niet hoor oma, als je het even niet weet. Je kunt alles aan mij vragen.’”

Paul : Paul combineert Klik & Tik met Vlug & Vaardig

Nadat Paul was gestopt met werken, zocht hij zinvol vrijwilligerswerk. Dat vond hij in de Bibliotheek in Purmerend, waar hij alweer zes jaar Klik & Tik geeft. Dat zijn computercursussen voor beginners.

“In 2016 stopte ik met een gouden handdruk bij de bank waar ik bijna mijn hele leven op de computerafdeling heb gewerkt. In de beginjaren waren dat nog enorme computers, zogenaamde mainframes. Sinds die tijd is er veel veranderd. In mijn laatste periode was ik applicatiebeheerder bij de afdeling hypotheken. Maar nadat ik gestopt was met mijn werk, bleek de hele dag thuis zitten en niets doen niet goed voor mij. Toen ik in een advertentie zag dat de Bibliotheek vrijwilligers zocht, heb ik daar direct op gereageerd”. Paul combineert zijn vrijwilligerswerk met oppassen op zijn kleinkinderen. “Daarnaast vind ik het belangrijk om in beweging te blijven. Fietsen houdt me fit, het is lekker om daarbij de wind te voelen en op zaterdag ga ik in Amsterdam-Noord korfballen bij Vlug & Vaardig.”

Er komen vooral oudere mensen en anderstaligen naar Klik & Tik, mensen die het niet gewend zijn om met de computer te werken. “Daardoor krijgen ze problemen, want om mee te draaien in de maatschappij moet je digitaal vaardig zijn. Soms vraagt iemand mij iets te doen wat privacygevoelig is, zoals inloggen op hun DigiD. Dat mag ik natuurlijk

niet doen, daarom leer ik deelnemers hoe ze dat zelf kunnen. Er komen steeds nieuwe vragen bij, zoals over een smartphone. Daar help ik ook bij. Of over werk zoeken, ook dat gaat steeds meer digitaal.”

Paul ziet met regelmaat ouderen van wie de partner is overleden en die dan ineens digitaal aan de slag moeten, bijvoorbeeld voor hun bankzaken.

“Sommigen hebben al een beetje ervaring met de computer, maar vooral ouderen van tachtig plus of zelfs in de negentig beginnen echt bij het begin zoals de muis vasthouden. Dat gaat soms moeizaam omdat ze naar hun hand kijken en niet naar het scherm. In kleine stappen gaan ze verder tot ze op het internet gaan. Ik heb er echt bewondering voor, heel knap dat ze dit doen. Voor dit werk moet je je kunnen inleven in mensen en het niet erg vinden om een uitleg soms wel vijf of zes keer te herhalen. Soms komt iemand echt niet verder. Zo was er een Indonesische meneer van dik in de tachtig. Hij bleef veel moeite houden met alles. Toen ben ik met hem gaan praten over Indonesië en heb ik hem leren skype met zijn familie daar. Die meneer ging heel gelukkig de deur uit.”

Rima : Nederland leren kennen dankzij taarten bakken

Rima werkt sinds januari 2023 als gastvrouw bij het NL plein in Purmerend op een werkervaringsplek voor tien maanden.

Deelnemers van de taalgroepen en de Oudercafés konden solliciteren naar deze functie. Rima zat in één van deze taalgroepen.

“Mijn tweeling gaat sinds kort naar de basisschool, dus ik ben heel blij dat ik nu de kans krijg om me verder te ontwikkelen.”

Rima komt uit Tripoli, een stad in Libanon. De liefde heeft haar naar Nederland gebracht. “Mijn man en ik hebben elkaar in Libanon ontmoet. Hij is ook Libanees, maar hij woonde al met zijn ouders in Nederland. Om samen met hem te kunnen zijn, ben ik naar Purmerend verhuisd.” Rima had zin om de uitdaging van een nieuw leven in Nederland aan te gaan, maar het eerste jaar was zwaar. “Mijn man werkte tot laat en ik was veel alleen. Omdat ik de taal nog niet goed sprak, was alles moeilijk, zoals met de huisarts spreken of boodschappen doen. Zelfs een ijsje kopen was lastig. De positieve kant is dat het me heel zelfstandig heeft gemaakt. En ik ben een optimist. Ook als het tegenzit, kijk ik altijd naar de zonnige kant van het leven. Als je goed je best doet, kun je veel bereiken, daar geloof ik in.”

Na de geboorte van haar tweeling was Rima aan

huis gebonden. Ze wilde graag nuttig bezig zijn en ging experimenteren met bakken. “Ik maakte een verjaardagstaart voor mijn oudste dochter in de vorm van een kasteel met torens, paarse fondant en sprookjesfiguren van marsepein. Een vriend van mijn man vond hem zo mooi dat hij vroeg of ik ook een taart voor zijn zoon wilde bakken.”

Via mond-op-mond reclame en Facebook kreeg Rima steeds meer klanten. “Op zaterdag en zondag stond ik de hele dag te bakken en door de week maakte ik figuurtjes. Klanten kwamen langs om hun bestelling op te halen. We dronken koffie en praatten over de kinderen of over werk. Ze waren allemaal Nederlands, dus zo kon ik de taal goed oefenen. Ik heb veel geleerd van mijn thuiswerk en ik heb gemerkt dat ik goed met mensen om kan gaan. Ik kan goed met ze praten en begrijp wat ze willen. Dat kan ik allemaal gebruiken bij mijn werk op het NL plein. En voor de paaslunch voor de taalvrijwilligers in de Bibliotheek heb ik een grote paastaart gebakken.”

Rima houdt van het Nederlandse weer. “Lekker koel met af en toe een bui. Wat ik ook bijzonder vind, is dat iedereen hier fietst. In Libanon zie je alleen arme mensen op de fiets, maar hier fietst iedereen: arm en rijk, jong en oud.”

Wai : “Mijn tong krult niet goed om Nederlandse woorden”

Wai uit Hongkong woont veertig jaar in Nederland. Sinds twee jaar neemt zij deel aan een taalgroep van het NL plein in Purmerend.

“Ik wandel vaak in het Leeghwaterpark. Bij het zwembad kwam ik een paar mensen tegen en raakte in gesprek. Zij vertelden me over het NL plein. Zo ben ik hier gekomen. Het grappige is dat ik nu ook op een sportclubje zit georganiseerd door het NL plein waarmee we elke eerste dinsdag van de maand sporten in het Leeghwaterpark.” Wai volgt daarnaast ook computerlessen in de Bibliotheek. En er werden op het NL plein Engelse lessen gegeven aan Oekraïners. “Daar heb ik als enige niet-Oekraïner ook aan meegedaan. Ik wil graag leren.”

Wai heeft haar man via haar familie leren kennen. Hij woonde en werkte hier al als kok. “Ik ging een maand op vakantie naar Nederland en kwam getrouwd terug. In Hongkong heb ik toen gewacht tot ik in Nederland zou worden toegelaten.

De eerste tien jaar was ik thuis en zorgde ik voor mijn tweeling, twee jongens. Daarna werkte ik in een naaiatelier.”

Wai legt met veel handgebaren uit wat voor werk ze deed in het atelier. “Ik maakte de modellen voor de naaisters. Vanuit een ontwerp, een patroon en een eerste opzet, maakte ik voorbeeldmodellen. Daarbij gaf ik aan hoe die aan elkaar gezet moesten worden.

Misschien is er een woord voor? Werkvoorbereider?” Wai miste Hongkong in het begin van haar verblijf in Nederland niet. “Nederland was zo nieuw voor mij. Ik ontdekte zoveel. De eerste tien jaar ben ik niet eens teruggedaan naar Hongkong. De reis duurde toen nog erg lang, zeker met twee kleine kinderen. En er was oorlog in Vietnam, daardoor kon je moeilijk vliegen. Daarna ben ik af en toe terug geweest om mijn familie te bezoeken.”

De zoons van Wai zijn beiden getrouwd, één met een Chinese vrouw, de ander met een Hollandse vrouw. “Er is een grappig verschil: de Chinese vrouw is heel zorgzaam voor mijn zoon, zij bedient hem. De Hollandse vrouw wordt bediend door mijn zoon. Echt twee andere culturen. Samen hebben ze drie kinderen waar ik op pas. Verder ben ik, samen met mijn man, lid van een Chinees zangkoor. We zingen en spelen Chinese opera’s. Mijn man speelt de ‘erhu’, een Chinese viool. Hij spreekt geen Nederlands. Ik wel, ik kan goed Nederlands lezen en schrijven, maar spreken blijf ik lastig vinden. Mijn tong krult niet goed om Nederlandse woorden. Dokter en dochter, been en peen. Dat klinkt bij mij hetzelfde.”

Samira : “Nederland geeft me vrijheid en kansen”

Samira woont met haar twee tienerdochters in Purmerend. Ze komt uit Irak. Ze was vele jaren een trouwe bezoeker van het Oudercafé. Eerst bij basisschool de Toermalijn en daarna ging ze naar het Oudercafé in de Bibliotheek, speciaal voor ouders met een kind op de middelbare school.

“Toen ik hier elf jaar geleden aankwam, wist ik niets van Nederland en de taal. Ik kende alleen een paar Engelse woorden van de televisie. Ook na mijn inburgering vond ik Nederlands praten en verstaan lastig. Om mijn taal te verbeteren ben ik pleinwacht geworden bij de Toermalijn. Dan sta je in de grote pauze op het schoolplein om de kinderen in de gaten te houden en soms ruzies op te lossen. En ik kwam bij het Oudercafé. De coördinator sprak langzaam en duidelijk. Door haar begreep ik veel beter wat er op school gebeurde. Ik heb er andere moeders leren kennen en over andere culturen geleerd.” Samira gaat ook elke week naar een leesgroep op het NL plein. “We hebben met elkaar Judith Koelemeijer gelezen en nu zijn we bezig met ‘Mevrouw mijn moeder’ van Yvonne Keuls. Ik hou van lezen. Arabische boeken lees ik om te ontspannen. Bij Nederlandse boeken is dat anders, dat is nog altijd hard werken. Maar samen lezen is leuk. Ik heb zoveel nieuwe woorden geleerd.” Samira komt uit Alqosh, een historisch dorp in een bergachtige omgeving.” We zijn gevlucht vanwege

de onveilige situatie. Ik heb er geen familie meer, iedereen is weggetrokken. Ik weet ook niet of ik er ooit nog naar terugga.”

Samira’s leven is nu hier. Zo is ze met een vriendin gaan kamperen en heeft ze leren fietsen. “Net in Purmerend moest ik mijn kinderen om half negen naar school brengen en een half uur later begon mijn Nederlandse les aan de andere kant van de stad. De bus was duur en duurde lang. Toen ben ik gaan fietsen, met één dochter achterop en de andere op een fietsje ernaast. Ik vond het heel spannend in het begin. Ik weet nog dat ik helemaal natgeregend mijn dochters naar school bracht. De juf keek naar mij en vroeg: ‘Waarom heb je geen regenjas?’ Die heb ik toen meteen gekocht. Nu hou ik echt van fietsen. En ik ben er trots op dat ik mijn rijbewijs heb gehaald. Zo fijn om van niemand afhankelijk te zijn. Nederland heeft mij vrijheid en kansen gegeven. En veiligheid, dat is het allerbelangrijkste.”

Phuc : Voorlezen is een beetje prikkelen

Phuc is voorlezer van Louis (6). De VoorleesExpress kwam op Phucs pad toen hij in de Bibliotheek zocht naar een maatschappelijke stage.

“Boeken sorteren en opruimen zag ik niet zo zitten. Liever wilde ik iets bijzonders doen, zoals voorlezer worden. Na een motivatiegesprek mocht ik beginnen.” Zelf is Phuc, met een Chinese vader en een Vietnamese moeder, ook voorgelezen door de VoorleesExpress. “Toen was ik nog heel jong. Ik kan me er een beetje van herinneren, maar veel weet ik er niet meer van.”

Volgend jaar doet Phuc eindexamen vwo, daarna is het zijn grote wens om geneeskunde te studeren en zich te specialiseren in traumachirurgie, maar het is spannend of hij ingeloot wordt. Lukt dat niet, dan kiest hij voor het onderwijs.

“Leraar vind ik ook een mooi vak. Het is mooi om kennis over te dragen en de interactie met leerlingen vind ik interessant. Door het voorlezen doe ik daar ervaring mee op. Ik heb al veel geleerd van de coördinator van de VoorleesExpress. Zij heeft me tactieken en tips gegeven, bijvoorbeeld om open vragen te stellen aan de hand van plaatjes. Daarvoor gebruik ik zoekboeken uit de Bibliotheek. Door vragen te stellen over de plaatjes kan ik aan Louis' woordenschat werken. En ik heb geleerd hoe ik een kind kan helpen met leren.”

Louis is Phucs derde voorleeskind. “De eerste paar keer dat ik bij een nieuw gezin kom, neem ik veel verschillende boeken mee zoals fantasieverhalen en informatieve boeken, bijvoorbeeld over wetenschap of de ruimte. Ik kijk wat een kind leuk vindt en ik probeer een beetje te prikkelen. Louis houdt wel van gekke boeken, zoals nu over een robot die allemaal dingen doet als je aan knopjes draait. In twintig weken kan ik echt een band opbouwen met mijn voorleeskind. Ik zie het als samen avonturen beleven. En ik voel me altijd heel welkom, ik word enthousiast ontvangen door de kinderen en de ouders en het heeft een goed effect.”

In zijn vrije tijd is Phuc niet zo'n lezer. “Ik hou meer van actief bezig zijn en ik vind het leuk om iets maatschappelijks te doen. Ik zit in de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad van school. Daarnaast volg ik ook nog een EHBO-cursus. Thuis speel ik piano en gitaar en ik fiets graag in de natuur. Als ik lees, dan het liefst kinderboeken met veel plaatjes, zoals ‘Het leven van een loser’ of ‘Geronimo Stilton’.”

Het Oudercafé

Het Oudercafé is de plek waar ouders wekelijks bij elkaar komen. Waar ouders hulp krijgen om de informatie van school te begrijpen. Want niet voor iedereen is die informatie even duidelijk. Bijvoorbeeld omdat ze de Nederlandse taal onvoldoende beheersen.

Het Oudercafé is actief op een aantal basisscholen en peuterspeelzalen in het werkgebied van Bibliotheek Waterland. Ouders met kinderen op het voortgezet onderwijs komen bij elkaar in het Oudercafé in de Bibliotheek in Purmerend.

De coördinator van de Bibliotheek bespreekt de nieuwsbrief van school en geeft informatie over andere schoolzaken. Ouders begrijpen zo beter wat er op school gebeurt. Ook komen er regelmatig professionals vertellen over onderwerpen waar ouders meer over willen weten, bijvoorbeeld gamen, gezonde voeding of opvoeden.

In het Oudercafé is de sfeer fijn en ontspannen. Er wordt veel gelachen. Ouders voelen zich er op hun gemak en durven vragen te stellen. Deelnemers leven met elkaar mee. Soms ontstaan er mooie vriendschappen vanuit het Oudercafé, waardoor ouders uit hun sociale isolement worden getrokken.

Het Oudercafé gaat niet alleen over schoolzaken. De coördinator wijst ouders op activiteiten die plaatsvinden in de eigen wijk en in de Bibliotheek, zoals boeken lenen, het Taalhuis en de VoorleesExpress. Er wordt informatie gegeven over maatschappelijke organisaties in de buurt. En door het uitleggen van bijvoorbeeld een lastige brief worden ouders zelfredzamer.

Dankzij het Oudercafé begrijpen ouders de Nederlandse taal beter, waardoor ze ook hun kinderen beter kunnen begeleiden. De schoolprestaties van de kinderen gaan vooruit en de communicatie tussen ouders en school verbetert. Ouders voelen zich zelfverzekerder en nemen met meer plezier deel aan de maatschappij.

De VoorleesExpress

De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen, die moeite hebben met lezen en taal, extra aandacht krijgen. Vrijwilligers gaan twintig sessies samen met het kind en de ouders aan de slag met boeken, spelletjes, verhalen verzinnen, kletsen en knutselen. Het maakt niet uit. Met elkaar plezier maken en met taal bezig zijn, daar gaat het om.

In de tien jaar dat de VoorleesExpress van Bibliotheek Waterland actief is, zijn zeker tweehonderd vrijwilligers gekoppeld aan ruim zeshonderd gezinnen. Sommige vrijwilligers, zoals jonge studenten, komen soms maar voor één traject. Andere blijven langer betrokken en gaan van gezin naar gezin. Vaak houden vrijwilligers na het traject nog langer contact met de gezinnen. Uit sommige gezinnen zijn zelfs nieuwe voorlezers voortgekomen.

De voorleestrajecten maken velen blij. Leerkrachten merken het verschil bij de kinderen die meedoen. Vrijwilligers schrijven enthousiaste evaluaties. Ze vertellen hoe waardevol het is om bij mensen uit een andere cultuur thuis te komen. Ze voelen zich welkom en ervaren dat het contact dat uit de VoorleesExpress voortvloeit bijzonder is.

Ouders voelen zich gesteund. Als het binnen hun mogelijkheden ligt, wordt de Bibliotheek een vertrouwde plek voor boeken en andere activiteiten.

Kortom, de VoorleesExpress (2-8 jaar), en de DoorleesExpress (8-12 jaar), hebben nog een lange toekomst van verbinden, taal- en leesplezier voor zich.

Anastasia : “Het is nu mijn tijd om te helpen”

Toen de Georgische Anastasia vier jaar geleden van Amsterdam naar Purmerend verhuisde, voelde ze zich verloren. Ze kende niemand. Ze wist de weg niet en ze schaamde zich voor haar Nederlands. In Purmerend kwam ze niet meer weg met Engels, zoals in Amsterdam. Eenzaam stond ze op het schoolplein van het Noorderlicht. Ze had wel gehoord over het Oudercafé maar durfde niet naar binnen. “De coördinator van het Oudercafé zag mij staan. Ze sprak me aan en vroeg of ik koffie kwam drinken. Eenmaal binnen voelde ik hoe hard ik het Oudercafé nodig had. Er hing een fijne en gezellige sfeer. Ik kwam in contact met andere ouders en ik heb de school en mijn buurt beter leren kennen. Ik voelde me vrij om vragen te stellen, maar ook om fouten te maken. Daardoor is mijn Nederlands enorm vooruitgegaan.”

Anastasia maakt kunstwerken, net als haar zus, man en oom. Met elkaar zijn ze het familiebedrijf ‘Artstudio22’ gestart. “In ons atelier maken we kunst met een bijzondere touwtechniek die mijn man heeft bedacht. We vlechten strengen jute die we op doek plakken.” Zo maken ze portretten, van bekende mensen of op bestelling, maar ook stadsgezichten, landschappen en abstracte werken. “Allemaal hebben we onze eigen stijl en alle werken zijn uniek.” Met een groepje Oekraïense moeders en dochters hebben ze in het atelier met deze touwtechniek manden, vazen en bloemen gemaakt om te verkopen op een kunstmarkt

in Amsterdam. “Van de opbrengst konden we veel spullen kopen waar behoefte aan was voor de vluchtelingen. Van bedden en koelkasten tot kleine dingen die verschil kunnen maken, zoals handcrème. De vrouw aan wie we dat gaven, moest huilen om het gebaar.”

Anastasia is enorm geraakt door de groep Oekraïense vluchtelingen. “Ik weet wat ze voelen, want ik heb hetzelfde doorgemaakt. Omdat ik Russisch en Nederlands spreek, kan ik veel voor hen betekenen. Zo ga ik mee naar de dokter of help ik om een geschikte school te vinden. Pasen hebben we gevierd in het hotel waar de Oekraïners worden opgevangen. We hebben gekookt voor wel driehonderd mensen en al het eten kregen we van ondernemers.”

In overleg met de coördinator van het Oudercafé heeft Anastasia een welkomstbijeenkomst voor Oekraïners georganiseerd in de Bibliotheek. “Een superleuke dag. Dat ze de Bibliotheek hebben leren kennen, is heel waardevol. Hele families leven al meer dan een jaar in één hotelkamer. Kinderen maken nu huiswerk in de Bibliotheek en volwassenen kunnen naar het NL plein om Nederlands te oefenen.” Anastasia vindt het belangrijk om te helpen. “Voor mij is de vraag niet: zal ik helpen? Maar ik moet helpen. Nederland heeft veel voor mij gedaan, dit is mijn kans om iets terug te doen.”

Shimaa : Voormalig toeristengids gidst nu vrouwen door de Nederlandse taal

Shimaa is ervaringsdeskundige in het leren van een nieuwe taal. Zeventien jaar geleden kwam ze vanuit Egypte naar Nederland. Omdat ze zo goed Nederlands spreekt werd ze gevraagd als taalvrijwilliger op het NL plein in de Bibliotheek van Landsmeer. Wekelijks begeleidt ze een groep van vijf á zes vrouwen. “Omdat ik zelf ook de taal heb moeten leren, voel ik goed aan waar de deelnemers tegenaan lopen en moeite mee hebben. Het is belangrijk om iedere dag met Nederlands bezig te zijn, anders gaat nieuwe kennis snel verloren. Blijven oefenen, dat is goed voor de vrouwen in de groep én goed voor mij.”

De liefde heeft Shimaa naar Nederland gebracht. “Ik woonde in Caïro. Mijn man, ook Egyptenaar, woonde al in Nederland en was op vakantie bij familie. Het was liefde op het eerste gezicht. Hij was zo’n knappe man. Nog geen zeven maanden na onze eerste ontmoeting ben ik al naar Nederland gekomen.”

Shimaa woont met haar man en drie dochters in Landsmeer. Haar meiden doen het goed: de oudste zit op de havo en wil makelaar worden. De middelste zit op het gymnasium, zij wil advocaat of oncoloog worden. Haar jongste dochter is vijf jaar. “Toen zij op peuterspeelzaal Berend Botje zat, ging ik naar de overkant, daar, in de Bibliotheek van Landsmeer, was het Oudercafé. Toen ben ik gevraagd als vrijwilliger bij de taalgroep.”

De eerste jaren woonde Shimaa met haar gezin in Amsterdam-Noord, pas daarna kwam ze naar Landsmeer. Dat was wennen. “Het is hier heel stil als je de drukte van Caïro gewend bent. Om contact te maken ben ik vrijwilliger geworden bij de seniorenbus; ik reed ouderen naar de dagbesteding. Nu ben ik vrijwilliger bij de Bibliotheek en de tussenschoolse opvang. Daarnaast help ik via Vluchtelingenwerk nieuwkomers met allerlei dingen die er op ze afkomen als ze net in de gemeente wonen, ik geef de cursus Eurowijzer en ik ben tolk Arabisch.” Nu haar jongste dochter naar de basisschool gaat, wil Shimaa graag betaald aan de slag. “In Egypte was ik gids, ik leidde toeristen rond door Caïro. Hier moest ik weer helemaal vanaf nul beginnen. Alles heb ik achter me gelaten, ook mijn werk. Door mijn vrijwilligerswerk heb ik veel ervaring en contacten opgedaan, nu ben ik klaar voor een betaalde baan. Ik zou graag aan de slag willen als maatschappelijk werker of officiële tolk, maar daarvoor moet ik eerst een opleiding volgen. Ik ben me nu druk aan het oriënteren. Een baan is nog het laatste stukje om hier een leven te kunnen leiden als zelfstandige vrouw, zoals ik gewend was in Egypte.

Kerem : “De Volendamse kermis is een wonder”

Vier jaar geleden vluchtte Kerem vanuit Turkije naar Nederland. Na twee jaar in een azc kwam hij in Volendam terecht. Kerem is scheikundige en werkte op de universiteit van Istanbul. “Ik was opleidingsadviseur en hielp buitenlandse studenten bij problemen. Hier heb ik nog geen baan. In de coronatijd ben ik begonnen met online taallessen en nu hoop ik snel mijn inburgeringsexamen te halen. Binnenkort heb ik een toets”. Daarnaast oefent hij Nederlands in een taalgroep in de Bibliotheek van Edam.

De coördinator van het NL plein zag Kerems gedrevenheid en liefde voor boeken. Ze vroeg daarom of hij vrijwilliger wilde worden in de Volendamse bieb. “Iedere woensdagmiddag help ik met het maken van thematafels en het opruimen van de boeken die terugkomen. Ik lees veel, vooral boeken over de Nederlandse grammatica en kinderboeken. De coördinator van het NL plein heeft mij twee boeken geadviseerd die misschien wat moeilijker zijn: het dagboek van Anne Frank en een boek over Max Verstappen. Die ga ik binnenkort proberen. Zij stimuleert mij ook om bij de Bibliotheek in Purmerend te gaan kijken, want daar zoeken ze een gastheer. Dan kan ik met meer mensen in contact komen en meer Nederlands spreken. Zij ziet mij daar wel als vrijwilliger aan de slag gaan, maar ik denk er nog

over na”.

Kerems familie woont in het deel van Turkije dat op 6 februari getroffen werd door de zware aardbevingen. “De huizen van familieleden zijn verwoest. Mijn ene zus woont nu in een container, mijn andere zus verblijft bij haar schoonvader en mijn moeder slaapt met andere mensen in een zaal. Met vijf Turkse families in Volendam hebben we inzamelingacties georganiseerd voor de slachtoffers. We stonden met tafels vol zelfgemaakte Turkse hapjes en taarten in het winkelcentrum Havenhof in Volendam. Aan het einde van de dag waren we helemaal uitverkocht. En een week later hielden we een benefietavond in Pop- en Cultuurhuis PX met een mix van artiesten uit Turkije en Edam-Volendam. In totaal hebben we ongeveer zesduizend euro ingezameld.”

“Volendam is een mooi dorp. Ik woon hier met mijn vrouw en twee kinderen. Mijn dochter zit nu in groep 2, mijn zoon gaat naar de crèche. Ik doe veel met mijn kinderen, zoals mijn dochter naar zwembad, schaken en turnen brengen. Ook in huis doe ik veel, zodat mijn vrouw naar Nederlandse les en naar de taalgroep in de Bibliotheek kan. Ik hou van Volendam. We hebben fijne buren, de buurvrouw spreekt een beetje Turks. En de Volendamse kermis vonden wij een wonder.”

Elisa : In Waterland gaat een nieuwe en muzikale wereld open

Elisa is een halfjaar geleden vanuit Italië naar Nederland verhuisd om de muzieksce­ne te leren kennen. Ze is zangeres en richt zich vooral op jazz. “Ik kom uit Verbania, een stad aan het Lago Maggiore in Italië. In Amsterdam wil ik in contact komen met veel verschillende soorten avant-garde muziek en andere kunstvormen. Ik wil kijken of ik mijn muziek en composities vanuit een andere aanpak kan vormgeven.”

Elisa woont in een appartement in Broek in Waterland met uitzicht op de skyline van Amsterdam. “Amsterdam vind ik een geweldige stad. Voordat ik hier kwam wonen, ben ik er al vijf of zes keer geweest. Zo heb ik een jaar of zeven geleden de ‘Keep an Eye Summer Jazz’ workshop gevolgd aan het Amsterdamse conservatorium. Omdat ik het gevoel heb dat hier kansen liggen, heb ik vorig jaar de beslissing genomen om hier te komen wonen en werken.”

Elisa heeft haar opleiding gevolgd aan het conservatorium in Bologna. Ze vindt dat ze als zangeres niet gebonden is aan één plek in de wereld. “Ik werk aan verschillende projecten. Pas geleden heb ik met mijn jazztrio het album ‘Agata’ uitgebracht met eigen composities, waarop ik niet alleen zing maar ook piano speel. Daarnaast breng ik met een groepje musici een hommage aan Italiaanse singer-

songwriters. Ik kom vanuit de jazz maar ik sta ook open voor andere stijlen. En ik geef online zangles.” Elisa gaat graag naar Splendor en het Orgelpark, twee centra voor moderne muziek in Amsterdam. “Daar kom ik in aanraking met andere muziekstijlen en inspirerende mensen. Er gaat een nieuwe wereld voor mij open.”

Ondertussen is Elisa ook hard bezig om Nederlands te leren. “In Italië ben ik al met Nederlandse lessen begonnen. Hier in Broek in Waterland heb ik contact met een vrijwilliger van het NL plein in Monnickendam.” Dat NL plein is opgezet nadat de bibliotheken in de gemeente Waterland in januari 2023 ook onderdeel zijn geworden van Bibliotheek Waterland. “Vanwege mijn werk kan ik jammer genoeg niet bij die taalgroep aanwezig zijn, maar omdat de vrijwilliger ook in Broek woont, is ze zo aardig om eens per week bij ons in het dorp af te spreken.”

Elisa is blij dat ze in Nederland is. “Ik hou erg van de Nederlandse levensstijl, zoals fietsen door de natuur en de stad. Voor mij is dit een belangrijke ervaring waardoor ik niet alleen kan groeien als musicus, maar ook als mens. Iedereen zou in de gelegenheid moeten zijn om de wereld eens vanuit een ander standpunt te zien.”

Madelon : “In ‘the White House’ leer ik ze het woord voor de kleur blauw”

In oktober 2022 is er op bedrijventerrein de Baansteer in Purmerend een grote witte tent gekomen die dienst doet als tijdelijke noodopvang voor asielzoekers. Deze tent kreeg in de volksmond al snel de bijnaam ‘the White House’. Elke werkdag wordt er Nederlandse les gegeven, georganiseerd vanuit het NL plein. Madelon geeft twee ochtenden per week taallessen aan asielzoekers die hier verblijven.

“Toen ik hier startte, had ik geen idee waar ik aan begon, maar ik vond het wel meteen leuk om deze groep Nederlands te leren. Ik voelde al snel een klik. De deelnemers zijn dankbaar dat we de moeite nemen om hen de taal en iets van de cultuur te leren. Ze vinden het bijzonder dat we hier als vrijwilliger komen en geen betaalde krachten zijn.”

De groep is heel divers. “Bewoners komen niet alleen van over de hele wereld, ook de verschillen in achtergrond en opleidingsniveau zijn groot: sommigen spreken Engels, maar veel ook niet. En er zijn ook mensen bij die niet eerder hebben leren lezen en schrijven. Iedere les ben ik aan het improviseren. Ik heb ze bijvoorbeeld het woord voor de kleur blauw geleerd door verschillende blauwe voorwerpen te laten zien. Gelukkig durven de deelnemers fouten te maken. Ze stellen vragen als ze iets niet begrijpen en ze helpen elkaar.” Het doet Madelon goed om vooruitgang te zien. Zoals een man uit Syrië. “Hij

was analfabeet en nu kan hij al een paar woorden Nederlands lezen en schrijven.”

Madelon heeft gewerkt als jeugdhulpverlener bij de GGZ. Momenteel is ze op zoek naar ander soort werk. “Als gezinsbegeleider had ik ook veel met taal te maken. Ik begeleidde mensen met verschillende achtergronden en in diverse situaties, waardoor ik mijn taalgebruik moest afstemmen op mijn cliënten. Ik ben gek op taal, ik vind mezelf een taalnerd.”

Zelf heeft ze ook een paar woorden Arabisch geleerd. “Dat komt omdat ik veel aandacht heb gegeven aan de namen van de deelnemers. Ze hebben alles achter moeten laten, hun naam is soms het enige wat ze nog hebben. Die hebben ze van hun ouders gekregen en die kan ze niet worden afgepakt.”

Madelon ziet haar groep nu met de week kleiner worden. Steeds meer bewoners verhuizen naar andere opvanglocaties, omdat deze tijdelijke noodopvang binnenkort wordt opgeheven. Dan gaat Madelon op zoek naar ander werk, zowel vrijwillig als betaald. “Ik wil graag verder met het werken met mensen. Ik geniet hier zo van en ik heb zoveel geleerd. Ik heb veel geleerd over mezelf dat ik goed kan gebruiken in de toekomst.”

Ria : “Soms ben ik het woord dat ik zelf niet kan lezen”

Ria zit al vijf jaar in de NT1-groep in Purmerend, een groep met mensen van Nederlandse afkomst die moeite heeft met lezen en schrijven. Ria vindt dat ook moeilijk omdat ze vroeger niet naar school kon.

“Ik kan wel heel goed rekenen, ik ben nog een tijdje hoofdcaissière geweest bij een supermarkt. Daarna heb ik voor mijn kinderen gezorgd. Dat ik niet kon lezen, heb ik altijd goed kunnen verbergen. Tot ik bij de gemeente kwam voor een uitkering en een formulier moest invullen. ‘Dat doe ik thuis wel’, zei ik, maar dat kon niet, het moest ter plekke. Zo kwam de ambtenaar erachter dat ik laaggeletterd was. De gemeente heeft me naar de NT1-groep in de Bibliotheek gestuurd. Ik dacht: ik ga één keer en daarna spijbel ik, maar een medewerker van de Bibliotheek heeft me overgehaald om te blijven. Nu ben ik alweer vijf jaar bezig. Ik moest echt bij nul beginnen. Ik heb al zoveel geleerd, maar ik ben nog niet tevreden. Woorden met meer dan vijf of zes letters vind ik nog steeds moeilijk. Als ik nu iets niet snap, dan vraag ik dat gewoon. Vroeger durfde ik dat niet.”

Ria is ook taalambassadeur, daar heeft ze een speciale voorlichtingscursus voor gevolgd. Als ervaringsdeskundige beoordeelt ze teksten en brieven op leesbaarheid en begrijpelijkheid, bijvoorbeeld voor de gemeente. “ Als ze een folder maken of teksten

schrijven voor de website lees ik mee. Dan ben ik even ‘communicatieadviseur’, een woord met zoveel letters, dat zou ik zelf niet kunnen lezen.”

Ria ziet precies waar de moeilijkheden zitten. “Toen ik mijn identiteitskaart wilde ophalen bij het stadhuis, moest ik bij een apparaat met een knop aangeven waarvoor ik kwam. Als je niet kan lezen, weet je niet op welke knop je moet drukken. Dat vertelde ik aan het NL plein en zij hebben dat de gemeente laten weten. Nu staat er iemand naast het apparaat om daarbij te helpen. Artsen en ziekenhuizen zijn ook lastig voor me. Ze geven schriftelijke informatie en hebben weinig tijd voor je verhaal en om iets uit te leggen. Ik zou huisartsen graag uitnodigen om te vertellen waar laaggeletterden tegenaan lopen. Misschien dat ze hun brieven en folders dan aanpassen en meer tijd voor patiënten nemen. In het ziekenhuis zijn ze daar nu ook mee bezig. Daar heeft mijn dochter zich sterk voor gemaakt. Ze is neurochirurg in opleiding en door haar maken ze nu ook folders speciaal voor laaggeletterden. En... ik ben gevraagd om mee te werken aan een televisieprogramma over laaggeletterdheid dat binnenkort wordt uitgezonden. Dan kom ik op televisie met mijn grote held, Frans Bauer.”

De NT1-groep

Elke woensdagochtend komt de NT1-groep bij elkaar in de Bibliotheek in Purmerend. NT1 staat voor 'Nederlands als eerste taal'. De deelnemers spreken de Nederlandse taal vloeiend, maar lezen en schrijven is lastig.

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen moeite met lezen en schrijven. Ongeveer de helft daarvan heeft Nederlands als moedertaal. Laaggeletterd zijn heeft grote gevolgen. Zo worden simpele dingen in het dagelijkse leven ingewikkeld, zoals zien hoe laat de trein vertrekt, een folder lezen of een brief van de gemeente begrijpen. Daarnaast vinden laaggeletterden minder snel een baan. Of ze hebben onvoldoende grip op hun geldzaken. Dat maakt onzeker en brengt schaamte met zich mee.

In een rustige en vertrouwde omgeving oefenen de NT1'ers in de Bibliotheek. Ze lezen en schrijven onder begeleiding van een vaste docent. Vaak hebben ze in het verleden al een teleurstellende ervaring gehad met het leren van deze basisvaardigheden. Daarom zorgt de docent dat de onderwerpen en de aanpak goed aansluiten bij de behoefte van de deelnemers.

Bibliotheek Waterland en de landelijke stichting ABC hebben een aantal deelnemers van de NT1-groep opgeleid tot taalambassadeur en testpanellid. Als ervaringsdeskundige kunnen zij als geen ander laaggeletterden motiveren om ook naar de taalgroep te komen. Daarnaast vertellen zij hun verhaal, bijvoorbeeld aan de gemeente en testen ze of brieven voor iedereen makkelijk leesbaar zijn. Want het is niet vanzelfsprekend dat iedereen alle teksten kan begrijpen.

Nawoord

In 2021, midden in de coronaperiode, plaatsten wij een oproep in de huis-aan-huisbladen in de regio Waterland met de vraag of mensen zich wilden aanmelden als online taalcoach.

Online, omdat het NL Plein niet open was in die periode. Eén van de taalvrijwilligers die zich meldde was Peter Hardewijn, de maker van dit boek. Hij werd taalcoach van Hawa, een vrouw uit Soedan met Arabisch als moedertaal. Online coachen was moeilijk, merkte hij. Daarom ging hij, met beider goedvinden, bij Hawa op bezoek.

Tijdens hun eerste ontmoeting vertelde Hawa dat zij een boek wilde maken over haar leven. Peter wilde haar helpen en ze spraken af dat er ook foto's in zouden komen.

In de periode na hun eerste ontmoeting schreef Hawa haar verhaal op in het Nederlands. Peter typte het uit en hij redigeerde Hawa's teksten. Ook fotografeerde hij Hawa op verschillende locaties, waaronder het Anne Frankhuis. Uiteindelijk ontstond in de zomer van 2022 Hawa's boek, dat Peter in eigen beheer liet maken.

In september van dat jaar werd het boek gepresenteerd op de open dag van Bibliotheek Waterland. De foto's van Hawa hingen, groot op doek geprint, in de Bibliotheek van Purmerend.

Het avontuur en het boek van Hawa waren voor de Bibliotheek aanleiding om dit boek over het NL plein te maken. Zo kunnen we nog meer verhalen vertellen en laten zien aan geïnteresseerden in ons werk, zoals bestuurders, professionals in taal en taalvrijwilligers. De twintig portretten geven een beeld van ons werk op het NL plein in Bibliotheek Waterland. Ze vertellen de verhalen van onze deelnemers die door hun inspanningen een weg weten te vinden in de samenleving.

